

Statoil

De som skaffer Norge oljeinntekter? Eller en evig utgiftspost for staten?

15.jul 2004 Kavalkade og tilstandsrapport

Statoil har i hele sin levetid hatt en fremtredende posisjon som kriminell versting. Stavanger Aftenblad gjorde 1. juli [en oppsummering](#) og konkluderte: "- Statoil topper listen med flest tilfeller av foretaksstraff de siste årene - med gode plasseringer i alle «øvelser»: Korrupsjon, ulykker offshore, ulovlig prissamarbeid og skadelig utslipp. "

Om avisen hadde tatt seg tid til å undersøke nærmere ville de funnet flere gode øvelser for Statoil: Sosial dumping, ulovlig bruk av utenlands arbeidskraft, desinformasjon av media ved å fortelle halvsannheter. Og hadde avisen i tillegg sett på Statoils virksomhet i utlandet ville bildet blitt adskillig mer dystert, ref f.eks. NRK journalisten Steinfelds reportasje fra Azerbaijan i november 2003 som dokumenterte Statoils virksomhet i det politiske miljø i landet. Steinfeld uttrykte forundring over den dørgende politiske stillheten her hjemme om Statoils engasjement der. Kanskje fordi den dokumenterte episoden endte med avsetting av demokratisk valgt president og innsetting av ny diktator. (NRK1)

Det er lite som tyder på at denne meritten skyldes bevisst satsing i alle øvelsene, men heller den generelle tilstand i selskapet: **Statoil = selveste udyktigheten.**

Informasjonsdirektør Wenche Skorge i Statoil mener at grunnen til topplasseringene er størrelsen på selskapet. Hun prøver altså å si "Elefant i glasshus". Vi kan gi en henne delvis rett. Men vi tror "den siste mastodont i glasshus" med redusert hjerne og ekstra store støttenner blir mer beskrivende for Statoils tilstand.

La oss se litt nærmere på siste års hendelser.

Et større utbyggingsprosjekt Snøhvit.

De store linjer i milliardsprekkene er Mongstad - Kalungborg - Åsgard – Snøhvit - Kristin. I tillegg har Statoil et rulleblad i utlandet med tilsvarende milliardtapsprosjekt i årene 1990 til 2001, men disse er svært bra neddyssset i norske media.

Finnes andre utbyggere med sammenligbare resultater? Få enkelttilfeller på lignende skandaler utenfor Statoils kontroll har vært å oppdrive. Det nærmeste måtte være Mobils Statfjord A bygging, som på sin tid også ble en varm politisk potet. Felles for Mongstad- og Snøhvit-utbyggingen er at Norsk Hydro trakk seg ut som medeier og samarbeidspartner rett før utbyggingen startet. Det handler altså om at den ansvarlig ledelse for store prosjekter i to store organisasjoner som Statoil og Hydro vurderte helt ulikt. Statoil ser ikke ut for å være i stand til å vurdere prosjektene, hverken tekniske

forhold eller risikomessige forhold. En del av dette bildet er de tekniske svakheter ved

Sleipner A understellet som førte til det gikk til bunns før det var ferdigstillt i 1991. Om Statoil endelig skulle være modent for en intern læringsprosess bør de starte med å spørre seg om de har den rette kompetanse blant beslutningsmyndig ledelse.

Hypotese: Etter at Statoil-ledelsen med Olav Fjell i spissen i oktober 2002 innså at kostnadsestimatene for Snøhvit var alt for dårlige og lavt estimert, besluttet de at kontrakt på prosessanlegget skulle gå til spanske Dragados i håp om å ta inn noe av overskridelsene som da var ca 5 milliarder. De var klar over risikoen for nye problemer, men sjanset i trygghet forvisning om at i siste instans så står den norske stat som forsikringselskap med lommeboken åpen for å betale eventuelle ytterligere tap.

Hypotese: Etersom Olav Fjell hadde en fallskjermgulrot på 60-70 millioner å se fram til tilfelle feil, ble valget veldig enkelt: Ta sjansen! Det er jo nettopp det som er meningen med fallskjerner for næringslivsledere. Vi påstår med andre ord at tilfelle Olav Fjell og Snøhvit beviser at fallskjerner i praksis koster hundrevis av arbeidsplasser.

Milliardtapsprosjektene i utlandet er dels ikke offentlige, dels finnes det få konkrete fakta. Når noen ikke er offentlige skyldes det at de har vært administrert av lokale dattererselskap uten vanlig regnskapsplikt. Og i motsetning til det norske politikere har trodd, så har altså statlige midler vært brukt i utlandet uten noen som helst form for kontroll. Det som karakteriserer fadeseene til Statoil internasjonalt er manglende vurderinger av risiko, manglende kunnskap om lokale forhold politisk, finansielt og geologisk. Men kanskje mest naivitet: hvorfor vil villt fremmede selge en gullgruve til Statoil som ingen andre er interessert i? Interessent er at det også at det ikke er lekket noe om nye Statoil-skandaler i utlandet etter 2001. Det skyldes vesentlig to forhold: At Statoil fra omtrent år 2000 trakk seg ut fra mange land for å konsentrere virksomheten og dernest at selskapet etter delprivatisering er underlagt streng kontroll fra Oslo Børs og fra det amerikanske kontrollorganet SEC.

Korrupsjonen

Det har uten tvil festet seg et inntrykk av at Statoil kjemper med et korrupsjonsproblem. Dette til tross for svulstige taler og postulater på nettsidene om hvor viktig etikk er for selskapet. Troverdigheten ble rokket når selveste etikk-presten selv, Olav Fjell har vist seg som verstingen.

Hva konkret ligger det i bildet av et korrupsjonstynget Statoil? Det finnes en fyldig liste av tilfeller der enkeltansatte har vært under langvarig granskning i Norge uten at det kommet mye ut av sakene. Parallelt med Iran-skandalen har det vært minst en slik sak for en enkeltperson under etterforskning. I utlandet har ordninger med signaturbonuser vært kjent som et nødvendig onde, men det er ikke kjent at Statoil har opptrådt verre enn andre.

Om korrupsjon i Statoil, så tror vi manglende vurderingsevne og udyktigheten er en hovedforklaring. I udyktigheten ligger også en kjerne av individuell overdreven selvgodhet, en slags Suveren Severinsen, blandet med en god dose klassementalitet. Statoils egenerklærte A-klassemennesker har på grunn av sine suverene ferdigheter i egne øyne, lov til å ta seg friheter. Det gir seg flere utslag, blant annet korrupsjonstilfeller med enkeltpersoner.

Framtiden

Når mange av problemene i Statoil er knyttet til udyktighet, hvorfor finnes det da ingen gode ledere som kan reise seg opp og vise vei? Offshore.no i sin artikkel 5. juli viser til overtalligheten og forvokstheten. Hva gjør egentlig 7-8000 byråkrater på hovedkontoret? Hvis en overlaster en robåt og deretter en forstandig leder reiser seg opp for å dirigere og lede mannskapet, hvordan går det da? Kan Helge Lund mestre denne overlastede robåten?

Statoil har selv forklart at problemene deres ligger i minkende disponible påviste ressurser for oppstrøms aktivitet på norsk sokkel. Derfor ligger strategien på rask vekst internasjonalt, det vil si de må få kontroll over sikre ressurser å produsere av der. Kan internasjonale "ambisjoner" samt det faktum at det ikke finnes nye større utbyggingsoppgaver og nye driftsoppgaver gå opp med det faktum at selskapet disponerer 17.000 ansatte?

Statoilaksjen som spekulasjonsobjekt

Hvordan bør en aksjesparer vurdere en aksje i oljebransjen? Det er nesten oppsiktsvekkende å se at akjekursen på Statoil-aksjen går så eksakt i takt med råoljeprisen.

Oljeselskapene har fire hovedledd i verdikjeden for olje- og gassprodukter, hvert ledd kan drives og betraktes separat. Leting og undersøkelser - oppstrøms produksjon - foredling og raffinering - markedsføring. I tillegg driver flere oljeselskap med virksomhet på sjø, som petrokjemiske produksjonsanlegg, rederi, infrastrukturbygging, etc. En som vurderer akjemarkedet seriøst må selvsagt se på marginene i hvert av leddene for det aktuelle selskap og hvor mye hvert ledd er avhengig av f.eks. høy råoljepris for å generere profitt. For selskaper som er tungt inne i oppstrøms produksjon vil det langsiktige potensiale ligge i de sikre reserver og i de utviklede reserver som selskapet disponerer. Alt dette vil fremgå av årsregnskap og årsrapporter. For Statoils vedkommende er tallene fra og med 2001 kvalitetskontrollerte etter internasjonale standarder. Akkurat som for ElfFinaTotal, ExxonMobil og de andre større konkurrenter. Det som ikke står i årsrapportene er kvaliteten på egen organisasjon, vurdert etter internasjonale standarder.

Updated July, 15. 2004. Copyleft o 2003-2004, knutbenkbakkan@yahoo.com
No Rights Reserved, please copy and distribute

[<< Back to http://www.geocities.com/knutbenkbakkan/>>](http://www.geocities.com/knutbenkbakkan/)

